MILKFOOD LIMITED

5th Floor, 91, Bhandari House, Nehru Place, New Delhi-110 019

Ph.: 26460670-4 / 26463773 Fax: 011-26460823

E-mail: milkfoodltd@milkfoodltd.com, Website: www.milkfoodltd.com CIN: L15201PB1973PLC003746 GST: 07AAACM5913B1ZY

11th August, 2023

MFL\SCY\2023 - 24
The Manager (Listing)
The BSE Limited
1st Floor, New Trading Ring,
Rotunda Building
P J Towers, Dalal Street,
Fort, Mumbai-400 001

Sub: Newspaper Publication of Unaudited Standalone and Consolidated Financial Results for the quarter and period ended June 30, 2023

Scrip Code No.: 507621

Dear Sir/Madam,

Pursuant to the Regulation 30 & 47 of SEBI (Listing Obligations and Disclosure Requirements), Regulations 2015 ("the Regulations"), please find enclosed herewith copy of the Unaudited Standalone and Consolidated Financial Results for the quarter and period ended June 30, 2023 as approved by the Board of Directors in their meeting held on 10th August, 2023, published by the Company in the newspapers on 11th August, 2023.

You are requested to take the same on your records.

Thanking you,

For Milkfood Limited D

Rakesh Kumar Thakur

Company Secretary

Encl: As above

Regd. Office: P.O. Bahadurgarh-147021 Distt. Patiala (Punjab)

Phones: 0175-2381404 / 2381415 Fax: 0175-2380248

THUMBNAILS

Conman Kiran Patel arrested in Ahmedabad for alleged Rs 48 lakh fraud: Conman Kiran Patel, who faces half a dozen cheating cases already, was arrested on charges of cheating a businessman in Gujarat's Morbi of Rs 48 lakh. Produced in court by the city police Crime Branch, Patel, and his wife Malini Patel, faces allegations of impersonation, breach of trust, cheating, and criminal conspiracy. These recent allegations add to six prior cases of cheating filed against Kiran Patel by the Gujarat Police.

Guj launches 'Sinh Suchna' app for tracking lions: n a move to celebrate World Lion Day, Gujarat Chief **Minister Bhupendra Patel** introduced a mobile application named 'Sinh Suchna'. The official launch event in Gandhinagar marked a step towards modern wildlife conservation, allowing both the state's forest department and the general public to monitor lion movements effectively. The event also witnessed the release of a 'Lion Anthem'.

Sitharaman highlights Modigovt's achievements

The Finance Minister further said that UPA wasted a decade marked by corruption and cronyism

STATESMAN NEWS SERVICE NEW DELHI. 10 AUGUST

Union Finance Minister Nirmala Sitharaman today strongly defended the Modi government's performance on different fronts, particularly the economy, and hit out at the previous UPA regime, saying it wasted a decade marked by corruption and cronyism.

"Progress is achieved through actions rather than mere rhetoric and that is what our government has done since 2014," she said, intervening in the debate in the Lok Sabha on the no-confidence motion moved by the Opposition.

The Indian economy, she said, was doing remarkably well at a time when the whole world was facing challenges, including high inflation and sluggish growth.

Talking about the dire situation in some developed countries, Sitharaman said, "the United Kingdom's strug-

gle, where the Bank of England has raised interest rates 14 consecutive times, and the European Central Bank's struggle with high inflation, having raised interest rates nine times to a 23-year high".

The minister said that "despite the global economic headwinds, India's economy had achieved commendable growth".

Citing the turnaround in India's economic fortunes, she

recounted the country's journey from being labelled a "fragile economy" by Morgan Stanley in 2013 to now receiving a higher rating due to the government's policies.

Sitharaman said, "In 2013, Morgan Stanley declared India as a fragile economy. The same Morgan Stanley now gave higher grading to India".

The term Fragile 5 was coined by a Morgan Stanley analyst in 2013 and refers to a set of five emerging countries, including India, whose economy was not doing well.

"Despite the challenges posed by the COVID-19 pandemic, India has emerged as the fastest-growing economy, showcasing a remarkable 7.2% real GDP growth in 2022-23", said the finance minister.

"So, India is in a rare position of being optimistic and

sion of the existing terminals

and apron, rehabilitation of an

old runway and Construction

of 4th Runway (11L-29R) and

its connections to parallel taxi-

ways, eastern cross taxiway

(ECT), northern parallel taxi-

way and various other airside,

Landside developments for

circulation and connectivity

improvements and Terminal

3 modification works.

positive about its future growth," the Finance Minister said.

Sitharaman's address emphasised the resilience and optimism that characterise India's current economic trajectory.

She reiterated the government's commitment to inclusive growth, highlighting initiatives such as "Jan Dhan Yojana," "Digital India Mission," "Ayushman Bharat," and "Jan Aushadhi Kendra,' all designed to benefit the common citizens of the nation. The minister praised Prime Minister Narendra Modi's leadership and the government's unwavering dedication to the principles of "Sabka Saath, Sabka Vikas, Sabka Vishwas, aur Sabka Prayas.'

She asserted that India's recovery from the COVID-19 crisis was not only a testament to the effective policies but also a reflection of the nation's determination to move forward on the path of progress and resilience.

Scindia seeks apology from Opp for remarks against PM

STATESMAN NEWS SERVICE NEW DELHI, 10 AUGUST

Strongly defending the BJP led NDA government's performance, Civil Aviation Minister Jyotiraditya Scindia, a former Congressman, on Thursday, sought an apology from the Opposition for their remarks on Prime Minister Narendra Modi in Parlia-

ment. Mr Scindia, while participating during the debate on the no-confidence motion against the Union government in the Lok Sabha, said, "It's been 20 years that I am part of this Parliament, but I have never witnessed such a scene in the House. The words used by the Opposition for the PM, they should apologise not in the Parliament but, before the people of India for their remarks.

"They do not care about the dignity of the PM or the President. They only care about their stature," he said

Mr Scindia said the same people sitting in Opposition were tight-lipped on the issues that happened earlier and now they are not letting the Parliament function for the past 17 days over their demand

for a statement from Prime Minister Narendra Modi over Manipur.

"Today they are talking about maun vrat, I want to ask them why PM PV Narasimha Rao was silent when there was violence in Manipur in 1993. In 2011 too, when there was a clash in Manipur and the state faced blockades for more than 100 days, then why PM Manmohan Singh was silent in the Parliament? If this is not the politics of convenience, then what is it?" he said. The PM spoke about Manipur outside Parliament, but the Opposition wanted a discussion inside the Parliament.

"The Home Minister has time and again said we are ready for discussion, but they did not let the Parliament function for the past 17 days." the Minister said.

Meanwhile, the Opposition MPs staged a brief walkout when the Union Minister was speaking during the debate on the no-confidence motion in the Lok Sabha.

Mr Scindia took a jibe at the Opposition's walkout and said they do not have confidence in their own no-confidence motion.

HC frowns on fraudulent registration of temple land

STATESMAN NEWS SERVICE PRAYAGRAJ, 10 AUGUST

Allahabad High Court has taken serious note of the manner in which the land in the name of the Banke Bihari Temple in Vrindavan was fraudulently registered as a graveyard and then as an old settlement in the revenue records.

The court has summoned the Tehsildar of Chhata tehsil on 17 August to furnish an explanation and asked why the status of plot 1081 of Shahpur village was changed from time to time by the revenue

The Bench of Justice Saurabh Srivastava gave this order on Thursday while hearing a petition of the Shri Bihari Ji Seva Trust, as per reports.

Advocate Raghavendra Prasad Mishra, arguing for the petitioner, said that since ancient times Gata number 1081was registered in the name of Banke Bihari Maharaj, as per reports.

He said in 2004, Bhola Khan Pathan, in connivance with revenue officials, got this land registered as a graveyard.

On getting the information, the temple trust filed an objection.

The matter went up to the Waqf Board and a sevenmember team investigated and found that the plot was wrongly registered as

a graveyard. Even after this, the land was still not registered in Banke Bihari Maharaj's name. This petition has been filed in this connection, as per reports.

The court has issued an order to the Tehsildar, Chhata, to appear personally on 17 August.

Govt: Measures taken to decongest major airports, including Delhi & Mumbai

STATESMAN NEWS SERVICE NEW DELHI, 10 AUGUST

The government has taken a number of steps to decongest major airports, including Delhi and Mumbai, Ministry of Civil Aviation V. K. Singh said in a written reply in the Lok Sabha today.

Additional araffic marshals have been posted at the departure forecourt to avoid vehicular congestion. Board displaying the least waiting time along with the entry gate number has been put up at vantage points to guide passengers in advance. The minister said board dis-

play screens have been installed at entry gates, security naka to inform passengers on real time waiting at gates. Waiting time is also being put on social media. Real time waiting time data is a link shared with air-

Singh said air travellers are

a Biometric Enabled Seamless Travel experience based on Facial Recognition Technology. Inflight announcements to encourage usage of Digi Yatra platform are being made. He said dgiyatra has been fully implemented at T3 and T2. There are 15 lanes and 10 lanes at entry points on T3 and T2 respectively. At Security Checkpoint, DigiYatra is available in all 6 zones and all 3 zones of T3 and T2 respectively. Additional Entry Gates created at T3, additional 15 X-BIS machines have been added taking the total number of X-ray machines to 25 in T-3 Domestic and 19 in T-3 Internation-

al, he said. Check-in infra-

structure in T3- 28 counters added in July 2023. Self-Bagencouraged to use DigiYatra, RLDMLAs' meeting with

Yogi gives rise to speculation of the party joining NDA

STATESMAN NEWS SERVICE LUCKNOW, 10 AUGUST

In what would be a major setbackfor the Samajwadi Party, speculation is rife that its alliance partner, the Rashtriya Lok Dal (RLD) led by Jayant Choudhury, could join hand with the National Democratic Alliance (NDA).

During the crucial Rajya Sabha voting on the Delhi services Bill recently, Javant Choudhury was absent was passed and now, eight MLAs of the RLD on Thursday morning met Chief Minister Yogi Adityanath at his residence. This is the first time that RLD MLAs have met the CM together, which has triggered the speculation, as per reports.

However, on the absence of Mr Choudhury from the Rajya Sabha, it was reported that he was with his ailing wife. On the other hand it was said that Mr Choudhury is in touch with the BJP high command.

But when eight out of nine RLD MLAs met the CM, the speculation gained strength.

The RLDMLAs, on their part, said that they had met the CM on issues such as compensation for the damage caused by floods in the state, payment of arrears of sugarcane price, increase in the price of sugarcane, and free electricity to farmers, as per reports. Ghulam Mohammad, was only RLD MLA to be absent from the meeting with the chief minister, as per reports.

PM Modi to visit Madhya Pradesh on Saturday to launch key projects

STATESMAN NEWS SERVICE **NEW DELHI. 10 AUGUST**

Prime Minister Narendra Modi will visit Madhya Pradesh on Saturday to launch a series of projects in the state.

At around 2:15 PM, he will reach Sagar district, where he will perform Bhoomi Poojan at Sant Shiromani Gurudev Shri Ravidas ji Memorial Sthal. Thereafter, the PM will participate in a public programme at Dhana where he will lay the foundation stone for Sant Shiromani Gurudev Shri Ravidas ji Memorial.

Honouring prominent saints and social reformers has been a special hallmark of the work done by the PM. Driven by his vision, Sant Shiromani Gurudev Shri Ravidas ji Memorial will be constructed in an area of more than 11.25 acres and at a cost of more than Rs. 100 crores. The magnificent

memorial will have an impressive art museum and gallery to showcase the life, philosophy and teachings of Sant Shiromani Gurudev Shri Ravidas ji. It will also have facilities for devotees visiting the memorial like Bhakt Niwas, Bhojanalay etc.

During the programme, Modiwill dedicate to the nation and lay the foundation stone of rail and road sector projects worth more than Rs 4000 crore.

MILKFOOD LIMITED

CIN: L15201PB1973PLC003746

The minister said the IGIA

in Delhi is currently under

Phase 3A of its expansion.

Phase 3A works include expan-

Registered Office: P.O. Bahadurgarh -147021; Distt.: Patiala (Punjab); Tel: 011-26420670-74, Fax: 011-26420823

E-mail: milkfoodltd@milkfoodltd.com; Website: www.milkfoodltd.com

UNAUDITED STANDALONE AND CONSOLIDATED FINANCIAL RESULTS FOR THE QUARTER ENDED JUNE 30, 2023 (Rs. In Lakhs)

milkfood

SI. No.		STANDALONE				CONSOLIDATED			
		Quarter Ended			Year Ended	Quarter Ended			Year Ended
		30.06.2023 (Unaudited)	30.06.2022 (Unaudited)	31.03.2023 (Audited)	31.03.2023 (Audited)	30.06.2023 (Unaudited)	30.06.2022 (Unaudited)	31.03.2023 (Audited)	31.03.2023 (Audited)
	(a) Revenue from operations	9,446	8,015	13,345	46,740	9,446	8,015	13,345	46,74
	(b) Other income	374	8	(22)	347	374	8	(22)	34
	Total income	9,820	8,023	13,323	47,087	9,820	8,023	13,323	47,08
2	Expenses								
	(a) Cost of materials consumed	7,010	7,731	12,594	42,859	7,010	7,731	12,594	42,85
	(b) Changes in inventories of finished goods, work-in-progress	1,168	(754)	(2,135)	(4,374)	1,168	(754)	(2,135)	(4,374
	(c) Employee benefits expense	684	565	612	2,526	684	565	612	2,52
	(d) Finance cost	347	175	330	978	347	175	330	97
	(e) Depreciation and amortisation expense	172	149	165	636	172	149	165	63
	(f) Other expenses	620	401	1,422	3,349	620	401	1,422	3,34
	Total expenses	10,001	8,267	12,988	45,974	10,001	8,267	12,988	45,97
3	Profit before Taxes (1-2)	(181)	(244)	335	1,113	(181)	(244)	335	1,11
4	Exceptional Items			36	36	-	-	36	3
5	Profit before Taxes (3 ± 4)	(181)	(244)	371	1,149	(181)	(244)	371	1,14
6	Tax expense								
	a) Current Tax:	-	(3-)	95	256		-	95	25
	b) Adjustment of tax related to earlier period		10-0	(1)	5	-	-	(1)	
	c) MAT credit recognition	-	(6)	77	14	-	-	77	1
	d) Deferred Tax Charges / (credit)	(43)	(61)	(139)	(101)	(43)	(61)	(139)	(101
	Total tax expenses	(43)	(61)	32	174	(43)	(61)	32	17
7	Net Profit / (Loss) for the period (5 ± 6)	(138)	(183)	339	975	(138)	(183)	339	97
8	Other Comprehensive Income / (Loss) Items that will not be reclassified to profit or loss	5	(25)	(9)	(67)	5	(25)	(9)	(67
9	Net Profit / (Loss) after tax (7±8)	(133)	(208)	330	908	(133)	(208)	330	90
10	Paid-up Equity Share Capital (Face Value of the Share is Rs.10/- each)	489	489	489	489	489	489	489	48
11	Earnings per share (in Rs.) (of Rs. 10/- each) (not annualised):								
	(a) Basic	(2,81)	(3.75)	6.94	19.92	(2.81)	(3.75)	6.94	19,9
	(b) Diluted	(2.68)	(3.75)	6.62	19.01	(2.68)	(3.75)	6.62	19.0

'India to eliminate Lymphatic Filariasis by 2027'

STATESMAN NEWS SERVICE **NEW DELHI, 10 AUGUST**

"India is committed to eliminating Lymphatic Filariasis by 2027, three years ahead of the global target through mission mode, multi partner, multi sector targeted drive," Union Minister for Health & Family Welfare Mansukh Mandaviya said today.

Inaugurating the second phase of the Annual Nationwide Mass Drug Administration (MDA) initiative here, he stressed that: "through 'Jan Bhagidari' and 'Whole of Government' and 'Whole of Society' approach, we shall be able to eliminate this disease from the country".

The second phase, commencing on 10 August will cover 81 districts in 9 endemic states (Assam, Bihar, Chhattisgarh, Jharkhand, Karnataka, Maharashtra, Odisha, Telangana and Uttar Pradesh).

Mandaviva emphasised that efforts must not be limited to taking medicines, but also aid in eliminating spread of diseases via mosquitos, without which progress to achieve the goal will be significantly restricted. The health minister also called for enhancing synergy between state and central governments for ensuring a healthier nation for

Enumerating the success of Jan Andolan movements in health by citing the example of Ni-kshav Mitra among others, he highlighted that "community engagement will contribute significantly in garnering success in this mission by the involvement of all stakeholders starting from the grassroot levels."

UP govt rejects caste census demand

STATESMAN NEWS SERVICE LUCKNOW, 10 AUGUST

The Uttar Pradesh Assembly witnessed a ruckus after BJP government refused to accept the demand of the Samajwadi Party for a caste census in the state.

CM Adityanath in a written reply said that this issue belongs to the central government and the state has no plans to conduct such a census in the state. "The subject of census is mentioned at number 69 of the Union List of the Seventh Schedule of the Constitution of India. Census Act 1948 and Census Rules 1990 have been made by the Government of India for census work, under which census work is done. This is done by the Government of India."

the Board of Directors at their respective meetings held on August 10, 2023. The statutory auditors have carried out limited review under regulation 33 of the SEBI (Listed Obligations and Disclosure Requirement) Regulation, 2015 and expressed an unmodified opinion on these results.

The financial results of the Group have been prepared in accordance with Indian Accounting Standards (Ind AS) notified under the Companies (Indian Accounting Standards) Rules, 2015 as amended by the Companies (Indian Accounting Standards) (Amendment) Rules, 2016,

The Group is operating under a single segment i.e., "Dairy Products - comprising Ghee, Milk Powder, Casein & Whey Powder" and therefore there are no reportable

segments as per IND AS-108 " Operating Segment ". Contingent Liabilities - Claims against the Group not acknowledged as debts - Rs.78 Lakhs.

Pursuant to the approval of the Board of Directors of the company in their meeting held on 04.07.2022 and consequent approval of the shareholders of the company in the 49th Annual General Meeting held on 28.09.2022, the Nomination and Remuneration Committee of the Board of Directors of the company has granted options numbering 2,44,000 (Fair value Rs 506 Lakhs) as Stock Incentive Plan on 21.10.2022 to the Eligible Employees/Director of the company under the "Milkfood Ltd Stock Incentive Plan 2022" complying the Companies Act read with Securities and exchange Board of India (share based employee benefits and sweat equity regulations) 2021. The vesting period is till 31.10.2023. As per Ind AS 102, "Share based Payments" an Amount of Rs. 126 Lakhs pertaining to the quarter ended 30.06,2023 has been accounted for as employee benefit expenses with a corresponding credit to ESOP Reserve.

(vi) Other income includes Rs 374 Lakhs of financial liabilities considered no longer payable, as certified by the management.

(vii) Goods and Service Tax Department has generally verified the transaction of the dealers vis input tax credit. In this regard, the Department has also carried out the verification of ITC of our Four Dealers. The group has been cooperating in the investigation proceedings and has voluntarily deposited a sum of Rs 16.27 Crores as Tax under protest which has been shown as GST recoverable in the financials of the company. However, Group has received a show cause notice for Rs.25 Crores from Moradabad Range

and has filed its reply. The matter will be explained in the personal hearing likely to be fixed shortly. Legally, the group has been advised of its success. (viii) Provision for non moving inventory, trade receivables, supplier advances if any, will be made at the year end.

(ix) Previous period figures have been recast/regrouped/reclassified wherever necessary to make them comparable with those of current period.

For and on behalf of Board of Directors For MILKFOOD LIMITED

> (Sudhir Avasthi) Managing Director DIN:00152375

Place: New Delhi Date : August 10, 2023

epaper.thestatesman.com

ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪੇਈ : ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਦਕਾ ਜੰਮੂ ਅਤੇ

ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਅਜਿਹੀ ਧਰੋਹਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕਾਚਾਰ ਨਾਲ ਆਤਮਸਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਗਣ ਸੰਘ, ਭਗਵਾਨ ਬਾਸਵੇਸ਼ਵਕਰ ਦੁਆਰਾ 11ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਅਨੁਭਵ ਮੰਡਪ, ਚਾਣਕਯ ਦੇ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ, ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨਗਰ ਯੋਜਨਾ, ਮੌਰਯ ਸਮਾਰਾਟ ਅਸ਼ੋਕ ਦੀ ਧਰੋਹਰ ਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਤੋਂ ਪੁਨਰ-ਸੰਚਿਤ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਬਿਹਤਰ ਸਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਗਿਆਨ ਭੰਡਾਰ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪੇਈ ਦੀ ਜਯੰਤੀ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਦਿਵਸ ਦੇ ਅਵਸਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੁਤੰਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਈਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰੀਏ।

ਸੁਤੰਤਰਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਸਬੰਧੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਰਿਹਾ, ਪਰੰਤੂ ਅਜਿਹਾ ਕੇਵਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਜਾਂ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ, ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੀਤੀ ਪਰਿਚਰਚਾ ਕੇਵਲ ਕਾਗ਼ਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿਮਟੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਗਰ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪੇਈ ਦੀ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕੌਸ਼ਲ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਸਾਖੀ ਬਣਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਨਤਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸਮ੍ਰਿਧੀ ਆਈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਸ ਕਾਰਜਕਾਲ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੋ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ -ਵਾਜਪੇਈ ਨੇ ਸਾਂਸਦ ਦੇ ਰਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕੀਆਂ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨਾਤੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਦਲੀਲਾਂ

ਕਲਿਆਣ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਤੰਤਰ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬਲ ਸੀ।ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੇਕਮੁਖੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ ਮੀਲ ਦਾ ਪੱਥਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸਾਨ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗ੍ਰਾਮ ਸੜਕ ਯੋਜਨਾ, ਸਵਰਣਿਮ ਚੰਤਰਭੂਜ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਇਨਫ੍ਰਾਸਟ੍ਕਚਰਲ ਬੂਸਟ, ਨਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜੌਨ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਨਾਮਕ ਤਿੰਨ ਨਵੇਂ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ, ਸਰਬ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਯਾਨ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੁਧਾਰ, ਵੱਖਰੇ ਜਨਜਾਤੀ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਗਠਨ ਆਦਿ ਅਜਿਹੇ ਕੁਝ ਉਪਾਅ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰੇਕ ਵਰਗ ਨੂੰ ਪਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਦਕਆਸੀ-ਜਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸੈਂਟਰਲ ਇਲੈਕਟੀਸਿਟੀ ਰੈਗੁਲੇਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਕਿ ਰੈਗੁਲੇਟਰੀ ਫ੍ਰੇਮਵਰਕ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਮਈ, 1988 ਵਿਚ, ਪੋਖਰਣ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਰਜਸੂਚੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਡਾ. ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਮਾਣੂ ਪਰੀਖਣਾਂ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਮ ਪਰਮਾਣੂ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਪੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਗਿਆ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਜਟਿਲ ਸਮੱਸਿਆ

ਸੀ, ਨੂੰ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਮੈਕੇਨਿਜ਼ਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੇਂ ਵਾਜਪੇਈ ਜੀ ਦੇ ਮਾਨਵਤਾ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮਤਾ ਦੇ ਲਈ ਪੋਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਹਰੇਕ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਆਤਮਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਸਕੇ। ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਇਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿਧਾਂਤ 'ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਆਪਣਾ ਅੰਤਿਮ ਸਾਹ ਲਿਆ ਸੀ। ਰਹਾ ਹੈ। 'ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਊਨਤਮ ਜਮਹਰੀਅਤ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀਅਤ' ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਕਬੂਲ ਬੌਧਿਕਤਾ ਪ੍ਤੀਬਿੰਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ 'ਤੁਸੀਂ ਮਿੱਤਰ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਗੁਆਂਢੀ ਨਹੀਂ', ਸਾਰੇ ਮੰਚਾਂ 'ਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਸਰੋਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਾਣਾਂ ਦੀ ਆਹੁਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਵੀਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਵੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਿਚ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 13 ਵਾਜਪੇਈ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2018 ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਕਿ ਮਾਂ ਭੂਮੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਬਲੀਦਾਨ

ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ

ਸੰਸਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ

ਦੁਆਰਾ ਸਨਮਾਨਪੁਰਵਕ ਤਰੀਕੇ

ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਟਲ ਜੀ,

ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ

ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਯੂਬਾਰਬਵਾਦੀ ਰਾਜਨੇਤਾ

ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ

ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਨ 2000 ਵਿਚ

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ

ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਉੱਤਰਾਖੰਡ

ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੈ

ਜਾ ਕੇ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ

ਇਕ ਸੁਵਿਚਾਰਿਤ ਪ੍ਯਤਨ ਸੀ। ਉਹ

ਡਾ. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ

ਦੀ ਭਵਿੱਖਮੁਖੀ ਅੰਤਦ੍ਸ਼ਿਟੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਨ। ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ

ਵਾਜਪੇਈ ਜੀ ਅਤੇ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਣ

ਅਡਵਾਨੀ ਜੀ ਦੇ ਪਯਤਨ ਨਾਲ ਹੀ

ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ

ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਡਾ. ਭੀਮਰਾਓ

ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੂੰ 31 ਮਾਰਚ, 1990 ਨੂੰ

ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ

ਕੀਤਾ। ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪੇਈ ਜੀ

ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ 26

ਅਲੀਪੁਰ ਰੋਡ, ਜਿੱਥੇ ਸਿਰੋਹੀ,

ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ (1951) ਦੇਣ ਦੇ

ਬਾਅਦ ਰਹਿਣ ਦੇ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ

ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ। 21ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਕਈ ਅਭਿਯਾਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੇ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ (ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ) ਨੂੰ 21ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦਾ ਵਧਾਇਆ ਹੈ।ਡੀ.ਬੀ.ਟੀ., ਜੇ.ਏ.ਐੱਮ. ਟਿਨਿਟੀ, ਫੇਸਲੈੱਸ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਜਿਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਸਾਨ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵਧਿਆ ਹੈ ਉੱਥੇ ਹੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਜਕਲਾਪਾਂ ਦਾ ਹੋ ਇਆ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮੌਨੇਟਾਈਜੇਸ਼ਨ ਪਾਈਪਲਾਈਨ, ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਸੋਕਾਗੁਸਤ ਅਤੇ ਅਲਪਜਲ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਇਨਫ੍ਰਾਸਟ੍ਕਚਰ ਫੰਡ ਅਤੇ ਪੀ.ਐੱਮ.ਜੀ.ਐੱਸ.ਵਾਈ. ਫੇਜ਼- ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਐਕਸਟੈਂਸਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਚਾਲਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੁਲਾਰਾ ਨਾਲ ਅਟਲ ਜੀ ਦਾ ਦੇਖਿਆ ਸੁਪਨਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 370 ਅਰਥਾਤ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਵਾਜਪੇਈ ਜੀ ਦੀ ਦੇਖਰੇਖ ਵਿਚ 14 ਮਾਤਰਾ' (ਮਿਨੀਮਮ ਗਵਰਮੈਂਟ, ਅਕਤੂਬਰ, 2003 ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀ ਮੈਕਸੀਮਮ ਗਵਰਨੈਂਸ) ਨਾਮਕ ਇਸ ਦੇ ਤੰਬਾਦਲਾ ਸਨਦ 'ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਮੰਤਰ ਨਾਲ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ, 2003 ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਹਿਜ ਅਨੁਭੂਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਯੂਪੀਏ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿਤਧਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਅਨੁਪਾਲਨ ਗਿਆ।ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 100 ਦਾ ਭਾਰ ਘੱਟ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ 'ਤੇ ਡਾ. ਦੇ ਕੇ 'ਮਿਸ਼ਨ ਕਰਮਯੋਗੀ' ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਅੰਬੇਡਕਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਰਕ ਦੇ ਰੂਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗਤੀਸ਼ਕਤੀ, ਪ੍ਰਗਤੀ ਸੰਮਰੱਥਾ ਨਿਰਮਾਣ ਜਿਹੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੇਤ ਵਿਭਿੰਨ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਬਿਹਤਰ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪੇਈ ਨੇ ਤਾਲਮੇਲ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਸਬੰਧੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਨਿਰਾਕਰਣ ਬਿਹਤਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਅਭਿਯਾਨ ਸਰਵਿਸ ਡਿਲਿਵਰੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਜੀ.ਐੱਸ.ਟੀ., ਕਿਰਤ ਕੋਡਸ, ਦਿਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬੈਂਕਪਸੀ ਕੋਡ, ਨਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ, ਮੁਦਰਾ ਯੋਜਨਾ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ, ਪੀ.ਐੱਮ. ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸਮਾਧਾਨ ਕਾਰਜ ਕੁਝ ਆਲਮੀ ਨੇਤਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ, ਜਵਾਬਦੇਹੀਂ ਅਤੇ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਹੋਰ ਆਯਾਮ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਯੁਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਵਾਂਗ ਕਈ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਹਿਜ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵਿਵੇਕਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਰ੍ਹੇ 2015 ਵਿਚ 145 ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਘੱਟ ਉਪਯੋਗ ਦੀ ਤੋਂ 79ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵਰ੍ਹੇ 2020 ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿਚ 63ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸਦਕਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭਾਰਤ ਗਲੋਬਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਇੰਡੈਕਸ ਵਿਚ ਵਰ੍ਹੇ 2015 ਵਿਚ 81ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਵਰ੍ਹੇ 2021 ਵਿਚ 46ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ 8 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੁਆਰਾ ਕੇਨ-ਬੇਤਵਾ ਭਾਰਤਮਾਲਾ, ਸਾਗਰਮਾਲਾ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇੰਦਰ-ਲਿੰਕਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਅਸੈੱਟ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਧੇਰੇ ਜਲ

ਮਾਤਰਾ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਜਲ

milkfood

19.92

19.01

6.94

ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜੇ ਦੀ

ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਦਕਸ਼

ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਡਿਲਿਵਰੀ

ਯੂਗ ਦਾ ਸੂਤਰਪਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ

ਸੂਚੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ

ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ

ਕਾਰਜ ਨਿਰੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਗਵਾਈ, ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਸਮਾਜ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਚੋਣ ਦੀ ਅਮੁੱਲ ਅੰਤਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਰਤਮਾਨ ੈਟੈਕਨੋਲੋਜੀਕਲ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕਰਵਾਉਣ, ਸਿੰਗਲ ਇਲੈਕਟ੍ਰਲ ਰੋਲ ਅਤੇ ਭਾਵੀ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਕਾਰ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਰੋਤ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਸਬੰਧੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਹਿਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੰਚਾਂ 'ਤੇ ਆਲ ਕਿਉਂਕਿ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਾ ਸਮਾਨਤਾ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰਗੇ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਸਾਰੇ ਇੰਡੀਆ ਜਡੀਸ਼ਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੇ ਪਤੀ ਹਿਤਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਕੁਲਿਆਣ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਅਭਿਵਿਅਕਤ ਕੀਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਪਰਿਵਰਤਨਾਂ ਨੂੰ ਹੈ। ਸੁਧਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਪਯੋਗ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਮਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਿਤ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਂਬੱਧ ਢੰਗ ਹਿਤਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸੰਘੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਸਲ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਚ ਇਕ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਉਪਲਬਧੀ ਹੈ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੰਗੇ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਓਤਪ੍ਰੋਤ, ਸੁਸੰਸਥਾਪਿਤ ਸੰਵੈਧਾਨਿਕ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਜ਼ਰੀਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਕਾਂਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਦਮ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੁਧਾਰ ਤੋਂ ਹੈ। ਅਟਲ ਜੀ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ,

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹੋਤਸਵ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਦਿਵਸ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ 'ਸਬਕ ਸਾਥ, ਸਬਕਾ ਵਿਕਾਸ, ਸਬਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਸਬਕਾ ਪਯਾਸ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤਿੱਗਿਆ ਕਰੀਏ।

ਕੇਂਦਰੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਾਂਸਦ, ਬੀਕਾਨੇਰ

ਾਤਾਕਾਗ ਯਧਾ 'ਨਤਾਜਾ ਸਭਾਸ਼ ਚਦਰ ਬਸ

—ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇਤਾ ਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜੈ ਹਿੰਦ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਅਰਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਖ਼ੂਨ ਦਿਉ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਆਂਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਨਾਅਰਾ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ 'ਚ -ਆਇਆ। ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਨ ਦੇ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ਼ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ

ਨੇਤਾਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦਾ ਜਨਮ 23 ਜਨਵਰੀ 1897 ਨੂੰ ੳਡੀਸਾ ਦੇ ਕਟਕ 'ਚ ਇਕ ਬ<u>ੰ</u>ਗਾਲੀ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬੋਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂਅ ਜਾਨਕੀਨਾਥ ਬੋਸ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂਅ ਪ੍ਰਭਾਵਤੀ ਸੀ। ਜਾਨਕੀ ਨਾਥ ਦੀਆਂ ਕਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 14 ਸੰਤਾਨਾਂ ਸਨ, ਜਿਸ 'ਚੋਂ ਲੜਕੀਆਂ ਅਤੇ 8 ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਸਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਸੰਤਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਨੇਤਾਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁੱਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਟਕ ਦੇ ਰੇਵੇਂਸ਼ਾਵ ਕਾਲਜੀਏਟ ਸਕੂਲ 'ਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੈਜੀਡੈਂਸੀ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਸਕੌਟਿਸ਼

ਚਰਚ ਕਾਲਜ 'ਚ ਹੋਈ।ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਾਸ਼ਸਨਿਕ ਸੇਵਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਬੋਸ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਕੈਂਬ੍ਰਿੰਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਚ ਚੌਥੀ ਥਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। 1921 'ਚ ਭਾਰਤ 'ਚ ਵਧਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਬੋਸ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਛੱਡ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ। 1928 'ਚ ਜਦੋਂ ਸਾਈਮਨ ਕਮੀਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਆਇਆ ਉਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਝੰਡੇ ਦਿਖਾਏ। ਕੋਲਕਾਤਾ 'ਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਸਾਈਮਨ ਕਮੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਅੱਠ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ। ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਨਹਿਰ ਇਸ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਸੂਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਇਸ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ^{ਅਹੁਦੇ} 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹੇ। ਮੈਂਬਰ ਸਨ।

1928 'ਚ ਮੌਤੀਲਾਲ ਨਹਿਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਬੈਠਕ ਕੋਲਕਾਤਾ 'ਚ ਹੋਈ। ਇਸ ਬੈਠਕ 'ਚ ਸਭਾਸ਼ ਨੇ ਨਾਲ ਸਲਾਮੀ ਦਿੱਤੀ।

26 ਜਨਵਰੀ 1931 ਨੂੰ ਕੋਲਕਾਤਾ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ ਫਹਿਰਾ ਕੇ ਸਭਾਸ਼ ਇਕ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਦੀ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਉਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਕੇ ਜੇਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਜਦੋਂ ਸੁਭਾਸ਼ ਜੇਲ 'ਚ ਸਨ ਉਦੋਂ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਕੈਦੀ ਰਿਹਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਮਾਫ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਰਮੀ ਨਾਲ। ਸਭਾਸ਼ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਗਾਂਧੀਜੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਤੋੜ ਦੇਣ। ਪਰ ਗਾਂਧੀਜੀ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਅੜੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾ ਬਚਾ ਪਾਉਣ 'ਤੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਏ।

1930 'ਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਜੇਲ 'ਚ ਬੰਦ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮੇਅਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। 1932 'ਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੂੰ ਫਿਰ ਜੇਲ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲਮੋੜਾ ਜੇਲ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਅਲਮੋੜਾ ਜੇਲ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ।ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਇਲਾਜ ਦੇ ਲਈ ਯੂਰੋਪ ਜਾਣ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਏ। ਸੰਨ, 1933 ਤੋਂ 1936 ਤੱਕ ਸੁਭਾਸ਼ ਯੂਰੋਪ 'ਚ ਰਹੇ। ਯੂਰੋਪ 'ਚ ਸੂਭਾਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਵੀ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ।

ਮੁਸੋਲਿਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਿਸਦੀ ਕਪਤਾਨ ਬਣੀ। ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ। 1934 ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਨੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ 'ਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਬਿਮਾਰ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅੰਤਿਮ ਸਾਹਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੀ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਅਕਤੂਬਰ, 1943 ਖਬਰ ਮਿਲੀ। ਖਬਰ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਉਹ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਕਰਾਚੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਰਮਨੀ, ਜਾਪਾਨ, ਕੋਲਕਾਤਾ ਪੁੱਜੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਪੀਨਜ਼,ਕੋਰੀਆ,ਚੀਨ,ਇਟਲੀ ਕਰਾਚੀ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਹੀ ਪਤਾ ਚੱਲ ਅਤੇ ਆਇਰਲੈਂਡ ਨੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ। ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਜਾਪਾਨ ਨੇ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੀਪ ਇਸ ਅਸਥਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇ ਗਏ। ਕੋਲਕਾਤਾ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦਿੱਤੇ। ਸੁਭਾਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਪਾਂ 'ਚ ਗਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਾਮਕਰਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਈ ਦਿਨ ਜੇਲ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤਾ।ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਦੇ ਪ੍ਤੀਕ ਵਾਪਸ ਯਰੋਪ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

> ਜੇਲ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। 1938 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਬੈਠਕ ਹਰੀਪੁਰਾ 'ਚ ਹੋਣੀ 🛭 ਦੇ ਨਾਲ 4 ਜੁਲਾਈ 1944 ਨੂੰ ਬਰਮਾ ਤੈਅ ਹੋਈ।ਇਸ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਾਂਧੀ ਪਹੁੰਚੇ।ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਕੱਤਰ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਲਈ ਨਾਅਰਾ "ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਖੂਨ ਦਿਓ, ਮੈਂ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। ਇਸ ਬੈਠਕ 'ਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਆਂਗਾ" ਦਿੱਤਾ। ਸੁਭਾਸ਼ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁਨ ਦੀਆਂ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਬੁੰਦਾਂ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਐਨਾ ਕਿ ਖੂਨ ਦਾ ਇਕ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ 'ਚ ਐਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਭਾਸ਼ਣ ਕਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੁਮਤ ਨੂੰ ਡੂਬੋ ਦਿੱਤਾ

> ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਇਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। 1938, 'ਚ ਲਿਆ। ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਸੂਭਾਸ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਨੇ ਜਾਪਾਨੀ ਫੌਜ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਭਾਸ਼ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਯੂਰੋਪ ਕੀਤਾ।ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ 'ਚ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇ ਬੱਦਲ ਛਾ ਗਏ ਦੇ ਲਈ ਨੇਤਾਜੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਚਲੋ ਦਾ ਸਨ। ਸੁਭਾਸ਼ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਹਾਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਦੀ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ ਜਿੱਤ ਲਏ। ਇਹ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਕੱਤਰ ਦ੍ਰੀਪ ਆਰਜੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ 'ਚ ਇਸ ਵੱਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਨੇਤਾਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਵ੍ਹੀਪਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਦ੍ਰੀਪ ਅਤੇ ਸਵਰਾਜ ਪਰ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। 1939 'ਚ ਜਦੋਂ ਨਵਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਇੰਫਾਲ ਅਤੇ ਕੋਹਿਮਾਂ 'ਤੇ ਸਕੱਤਰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਉਦੋਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਸਾ ਭਾਰੀ ਪੈ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਸਕੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟਣਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕਿਸੇ ਦਬਾਅ ਅੱਗੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਝੁਕੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਆਉਣ ਹਿੰਦ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਰਾਹੀ ਕਾਰਨ ਸੁਭਾਸ਼ ਖੁਦ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਕੱਤਰ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਸਕੱਤਰ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਲਈ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਇਸ ਭਾਸ਼ਣ ਰਾਹੀਂ ਪੱਟਾਭਈ ਸੀਤਾਰਮਈਯਾ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। ਨੇਤਾਜੀ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਿਤਾ ਬਲਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਖਾਕੀ ਵਰਦੀ ਧਾਰਣ ਕਰਕੇ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਜੰਗ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮੋਤੀਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਤਰੀਕੇ ਹੋਈਆਂ। ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਨੇਤਾਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਗਿਆ। 1580 ਅਤੇ ਸੀਤਾਰਮਈਯਾ ਨੂੰ 1377 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ।ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਬਾਵਜੂਦ ਸਭਸ਼ ਬਾਬੂ 203 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਦੇ ਚੂੰਗਲ 'ਚੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਗਏ। ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਨੇਤਾਜੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਪਤੱਖ ਰਪ 'ਚ ਸੀਤਾਰਮਈਯਾ ਦੀ ਹਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਪਰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਹਾਰ ਦੱਸ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਉਸਦਾ ਕਾਫੀ ਸਾਰਥਕ ਅਸਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੁਭਾਸ਼ ਦੇ ਹੋਇਆ। ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਹੋਟ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨੌਸੈਨਾ ਵਿਦਰੋਹ ਇਸਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹੈ। ਨੌਸੈਨਾ ਵਿਦਰੋਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੰਮਤੀ ਦੇ 14 'ਚੋਂ 12 ਬਿਟੇਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਜਬਰ ਨਾਲ ਸ਼ਾਸਨ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ

ਨਾਲ ਰਹੇ। 3 ਮਈ 1939 ਨੂੰ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਫਾਰਵਰਡ ਬਲੋਕ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਦਜੀ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜਿੱਥੇ 30-ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਬਾਅਦ 'ਚ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਜੰਗੀ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਫਾਰਵਰਡ ਬਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਇਕ ਸੰਗਠਤ ਕਰਕੇ, ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਪਾਰਟੀ ਬਣ ਗਈ। ਦੂਜਾ ਹਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੂਰਵੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਤੇ ਜਪਾਨ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਿਆ ਵਚਨ ਤੋੜਨ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਫਾਰਵਰਡ ਬਲੌਕ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਗ੍ਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

> ਏਮਿਲੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੰਨਿਆਂ 'ਚ ਦਰਜ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਅਨੀਤਾ ਨਾਂਅ ਦੀ ਇਕ ਬੇਟੀ ਵੀ ਹੋਈ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਰਮਨੀ 'ਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ 18 ਅਗਸਤ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। ਨੇਤਾਜੀ 1945 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਸੁਭਾਸ਼ਸ਼ ਹਿਟਲਰ ਨਾਲ ਵੀ ਮਿਲੇ। 1943 'ਚ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦਾ ਜੀਵਨ/ਮੌਤ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ।ਉਥੋਂ ਅਣਸ਼ਲਝਿਆ ਰਹੱਸ ਬਣਿਆ ਅੱਗੇ ਉਹ ਜਾਪਾਨ ਪਹੁੰਚੇ। ਜਾਪਾਨ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨੇਤਾਜੀ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭੇਦ ਅੱਜ ਤੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਦੀ ਕਮਾਨ ਆਪਣੇ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਹੱਥ 'ਚ ਲੈ ਲਈ। ਉਸ ਵਕਤ ਰਾਮ ਬਿਹਾਰੀ ਬੋਸ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਦੇ ਨੇਤਾ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਦਾ ਪਰ ਸਭਾਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕੀਤਾ।ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਰਾਨੀ ਝਾਂਸੀ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਦਾ ਵੀ ਗਠਨ ਹਨ।

ਉਥੇ ਉਹ ਇਟਲੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਲਕਸ਼ਮੀ ਸਹਿਗਲ

ਨੇਤਾਜੀ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਿੰਨ੍ਹ 'ਤੇ ਇਕ ਝੰਡੇ 'ਤੇ ਦਹਾੜਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਬਾਘ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਨੇਤਾਜੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਜਾਵੇ। 1944 ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੇ ਬੰਗਲੌਰ 'ਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦੂਬਾਰਾ ਹਮਲਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਰ ਵਿਸ਼ਵੇਸ਼ਵਰ ਰਾਏ ਦੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ

ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦ੍ਰੀਪ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਹਾਂ ਫੌਜਾਂ

6 ਜੁਲਾਈ 1944 ਨੂੰ ਆਜਾਦ ਨੇਤਾਜੀ ਨੇ ਜਾਪਾਨ ਤੋਂ ਮਦਦ ਲੈਣ ਪਰ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼

ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਦੇ

ਸੰਨ, 1946 'ਚ ਹੋਇਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਡਟੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਦੇ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ।

ਵਿਸ਼ਵ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ

ਰੰਗਨ ਦੇ ਜਬਲੀ ਹਾਲ 'ਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਨੇ 1936 'ਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੈਕਟਰੀ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੀਅਨ ਲੜਕੀ ਭਾਸ਼ਣ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ

ਨੇਤਾਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ

ਨੇਤਾਜੀ ਸਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੇ

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਈ

ਐਡੀਟਰ, ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਅਤੇ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਖੇਮਕਰਨੀ ਨੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼ ਰਣਜੀਤ ਨਗਰ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼ ਨਹਿਰੂ ਗਾਰਡਨ ਰੋਡ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਛਪਵਾ ਕੇ ਦਫਤਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਿਹਨਤ (ਪੰਜਾਬੀ) ਕਨਾਟ ਸਰਕੁਸ ਪੱਕਾ ਬਾਗ, ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਪਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਮਾਲਕ ਕਮਲ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ।ਆਰ.ਐਨ.ਆਈ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 61817/95

ਮਿਲਕਫੂਡ ਲਿਮਟਿਡ

ਰਚਨਾਤਮਕ ਸਮਾਲੋਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ

ਸੀ ਆਈ ਐਨ : ਐਲ 15201 ਪੀ ਬੀ 1973 ਪੀ ਐਲ ਸੀ 003746

ਰਜਿਸਟਰਡ ਆਫਿਸ: ਪੋਸਟ ਆਫਿਸ ਬਹਾਦੂਰਗੜ-147021; ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ : ਪਟਿਆਲਾ (ਪੰਜਾਬ); ਫੋਨ : 011-26420670-74, ਫੈਕਸ : 011-26420823 E-mail: milkfoodltd@milkfoodltd.com; Website:www.milkfoodltd.com

30 ਜੂਨ, 2023 ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ ਤਿਮਾਹੀ ਦੇ ਬਿਨਾ ਆਡਿਟ ਕੀਤੇ ਸਟੈਂਡਅਲੋਨ ਅਤੇ ਕਨਸੋਲੀਡੇਟਿਡ ਵਿੱਤੀ ਨਤੀਜੇ

(ਰਪਏ ਲੱਖਾਂ ਵਿੱਚ) ਕਨਸੋਲੀਡੇਟਿਡ ਤਿਮਾਹੀ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ ਸਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ ਤਿਮਾਹੀ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ ਸਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ 30.06.2023 30.06.2022 31.03.2023 31.03.2023 30.06.2023 | 30.06.2022 | 31.03.2023 31.03.2023 (ਅਨਆਡਿਟਿਡ) (ਅਨਆਡਿਟਿਡ) (ਆਡਿਟਿਡ) (ਅਨੁਆਡਿਟਿਡ (ਅਨਆਡਿਟਿਡ) (ਆਡਿਟਿਡ) (ਆਡਿਟਿਡ) ਆਪਰੇਸ਼ਨਾ ਤੋਂ ਆਮਦਨ 9,446 a) ਆਪਰੇਸ਼ਨਾ ਤੋਂ ਰੈਵੀਨਿਊ 8,015 13,345 46,740 9,446 8,015 13,345 46,740 ъ) ਹੋਰ ਆਮਦਨ 374 (22)347 374 (22)347 8,023 13,323 8,023 13,323 ਕਿਲ ਆਮਦਨ 9.820 47,087 9.820 47.087 a) ਖਪਤ ਕੀਤੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ 12,594 12,594 42,859 42,859 7,010 (b) ਫਿਨਿਸ਼ਡ ਗਡਜ਼,ਚਾਲ ਕੰਮ ਦੀਆਂ (754)(2,135)(4,374)1,168 (754)(2,135)(4,374)1,168 ਇਨਵੈਨਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਅ c) ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ 565 684 2,526 684 612 2,526 565 612 ਗ) ਵਿੱਤੀ ਲਾਗਤ 347 175 330 978 347 175 330 978 e) ਘਿਸਾਈ ਅਤੇ ਰਿਣ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਖਰਚੇ 172 149 165 636 172 149 165 636 ਿਹੋਰ ਖਰਚੇ 620 401 1,422 3,349 620 401 1,422 3.349 ਕਲ ਖਰਜ਼ੇ 10,001 8,267 12,988 974, 10,001 8,267 12,988 974, ੈਕਸਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਆਮਦਨ (1-2) (244)1,113 (181)1,113 ਵਸ਼ੇਸ਼ ਆਈਟਮ 36 36 ਕਸਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਰਚ (3+4) (181)1.149 (181) 1,149 ਟੈਕਸ ਖਰਚੇ a) ਚਾਲੁ ਚੈਕਸ 95 256 95 256 b) ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟੈਕਸ ਦੀ (1) (1) 5 ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ (c) ਐਮ ਏ ਟੀ ਕਰੈਡਿਟ ਰੀਕਗਨੀਸ਼ਨ 77 77 14 14 (d) ਡੈਫਰਡ ਟੈਕਸ ਚਾਰਜਿਜ਼/(ਕਰੈਡਿਟ) (43)(61) (139)(101)(43)(61) (139)(101)ਕਲ ਟੈਕਸ ਖਰਚੇ (43) (61) (61) 174 ਖਾਲਸ ਮੁਨਾਫਾ/(ਘਾਟਾ) ਅਵਧੀ (138) (183) (138) (183) 33**9** 339 975 975 ਲਈ (5+6) ਹੋਰ ਵਿਆਪਕ ਆਮਦਨ /(ਹਾਨੀ) 5 (25)(9) 5 (25)(9) (67) (67)ਆਈਟਮਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੁਨਾਫੇ ਜਾਂ ਹਾਨੀ ਲਈ ਰੀਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਅ ਖਾਲਸ ਮੁਨਾਫਾ/(ਘਾਟਾ) ਟੈਕਸ ਪਿੱਛੋਂ (7±8) (133) (208) (133) 330 330 908 (208) 908 ਪੇਡ ਅਪ ਇਕਵਿਟੀ ਸ਼ੇਅਰ ਪੁੰਜੀ (ਸ਼ੇਅਰ 489 489 489 ਦੀ ਫੇਸ ਵੈਲੀਉ 10/-ਰੂ. ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ) ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਕਮਾਈਆਂ (10/- ਰੂ. ਪ੍ਰਤੀ)

ਸਟੈਂਡਅਲੋਨ ਅਤੇ ਕਨਸੋਲੀਡੇਟਿਡ ਨੋਟਸ:

(ਐਨੁਅਲਾਈਜ਼ਡ ਨਹੀਂ)

(b) ਡਾਇਲਿਉਟਿਡ

(a) घेमिळ

(i) ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਅਨਆਡਿਟਿਡ ਸਟੈਂਡਅਲੋਨ ਅਤੇ ਕਨਸੋਲੀਡੇਟਿਡ ਵਿੱਤੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਸਬੰਧਿਤ ਤਿਮਾਹੀ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ 30.06.2023 ਦਾ ਰੀਵਿਉ ਆਡਿਟ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਨੇ 10 ਅਗਸਤ, 2023 ਨੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਟੈਚੂਟਰੀ ਆਡੀਟਰਾਂ ਨੇ ਸੈਬੀ ਦੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 33 (ਲਿਸਟਿਡ ਓਬਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਐਂਡ ਡਿਸਕਲੋਜ਼ਰ ਰਿਕਵਾਇਰਮੈਂਟ) ਰੈਗੁਲੇਸ਼ਨ, 2015 ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਲਿਮਟਿਡ ਰੀਵਿਊ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਬਿਨਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਰਾਏ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

6.94

19.92

(2.81)

(2.68)

(3.75)

(3.75)

(ii) ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨ ਅਕਾਉਂਟਿੰਗ ਸਟੈਂਡਰਡਜ਼ (ਇੰਡ ਏ ਐੱਸ) ਕੈਪਨੀਆਂ ਦੇ (ਇੰਡੀਅਨ ਅਕਾਉਂਟਿੰਗ ਸਟੈਂਡਰਡਜ਼) ਰੁਲਜ਼, 2015 ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਕੰਪਨੀਜ਼ (ਇੰਡੀਅਨ ਅਕਾਉਂਡਿੰਗ ਸਟੈਂਡਰਡਜ਼) (ਸੋਧੇ) ਰੂਲਜ਼, 2016 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(iii) ਗਰੁੱਪ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਸੈਗਮੈਂਟ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਭਾਵ, "ਡੇਅਰੀ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ– ਸਣੇ ਘਿਉ, ਦੁੱਧ ਪਾਉਡਰ, ਕੇਸੀਅਨ ਅਤੇ ਵਹੇ ਪਾਉਡਰ" ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੰਡ ਏ ਐੱਸ-108 "ਉਪਰੇਟਿੰਗ ਸੈਗਮੈਂਟ" ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟੇਬਲ ਸੈਗਮੈਂਟਸ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(iv) ਕੰਟੀਜੈਂਟ ਲਾਇਬਿਲੀਟੀਜ਼-ਕੰਪਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਲੇਮ ਜਿਹੜੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਗਏ-78 ਲੱਖ ਰੁਪਏ।

(2.81)

(2.68)

(3.75)

(3.75)

(v) ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ 04.07.2022 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਪਣੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਹੋਲਡਰਾਂ ਦੀ ਮਨਜੂਰੀ ਮਿਲਣ ਤੇ ਸ਼ੇਅਰ ਹੋਲਡਰਾਂ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਜਨਰਲ ਮੀਟਿੰਗ ਜਿਹੜੀ 28.09.2022 ਨੂੰ ਹੋਈ, ਨੋਮੀਨੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰੈਮੁਨਰੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਆਫ ਦੀ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਆਫ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਹ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਨੰਬਰਿੰਗ 2,44,000 (ਫੇਅਰ ਵੈਲਿਊ 506 ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਸਟਾਕ ਇਨਸੈਨਟਿਵ ਪਲਾਨ ਵਜੋਂ 21.10.2022 ਨੂੰ ਯੋਗ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ/ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ "ਮਿਲਕਫੁਡ ਲਿਮਟਿਡ ਸਟਾਕ ਇਨਸੈਨਟਿਵ ਪਲਾਨ 2022" ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਏ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਐਕਸਚੇਂਜ ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਸ਼ੇਅਰ ਬੇਸਡ ਇੰਪਲਾਈ ਬੈਨੇਫਿਟਜ਼ ਐਂਡ ਸਵੀਟ ਇਕਵਿਟੀ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼) 2021।ਇਸ ਦਾ ਵੈਸਟਿੰਗ ਸਮਾਂ 31.10.2023 ਤੱਕ ਹੈ।ਇੰਡ ਏ ਐਸ 102 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਸ਼ੇਅਰ ਬੇਸਡ ਪੈਮੈਂਟਸ" ਦੀ ਰਕਮ 126 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੰਧ 30.06.2023 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਈ ਤਿਮਾਹੀ ਨਾਲ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਪਲਾਇਜ਼ ਬੈਨੇਫਿਟ ਐਕਸਪੈਨਸਿਜ਼ ਸਮੇਤ ਕੋਰਸਪੋਨਡਿੰਗ ਕਰੈਡਿਟ ਟੂ ਈ ਐਸ ਓ ਪੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ। (vi) ਹੋਰ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ 374 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹੁਣ ਅਦਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(vii) ਗੁਡਜ਼ ਐਂਡ ਸਰਵਿਸ ਟੈਕਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਡੀਲਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦੇਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਵੀ ਆਈ ਐਸ ਇਨਪੁਟ ਟੈਕਸ ਕਰੈਡਿਟ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਆਈ ਟੀ ਸੀ ਦੇ ਚਾਰ ਡੀਲਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।ਗਰੁੱਪ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ਤੇ ਟੈਕਸ ਵਜੋਂ 16.27 ਕਰੋੜ ਰੂ. ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਮਾ ਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ਲ ਵਿੱਚ ਜੀ ਐਸ ਟੀ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਮੁਹਾਦਾਬਾਦ ਰੇਜ ਤੋਂ 25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਿਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ ਇਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਮੁਕਰਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ।

(viii) ਨਾਨ-ਮੁਵਿੰਗ ਇਨਵੈਨਟਰੀ, ਟਰੇਡ ਰਿਸੀਵੇਬਲਜ਼, ਸਪਲਾਇਰ ਐਡਵਾਂਸਿਜ਼ ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ।

(ix)ਪਿਛਲੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਆਂਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੀਕਾਸਟ/ਰੀਗਰੁੱਪਡ/ਰੀਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਂਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਵਾਸਤੇ ਵਾਸਤੇ ਮਿਲਕਫੂਡ ਲਿਮਟਿਡ ਸਹੀ/-(ਸੁਧੀਰ ਅਵਸਥੀ) ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ

ਥਾਂ : ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਮਿਤੀ: 10 ਅਗਸਤ, 2023 ਡੀ ਆਈ ਐਨ :00152375